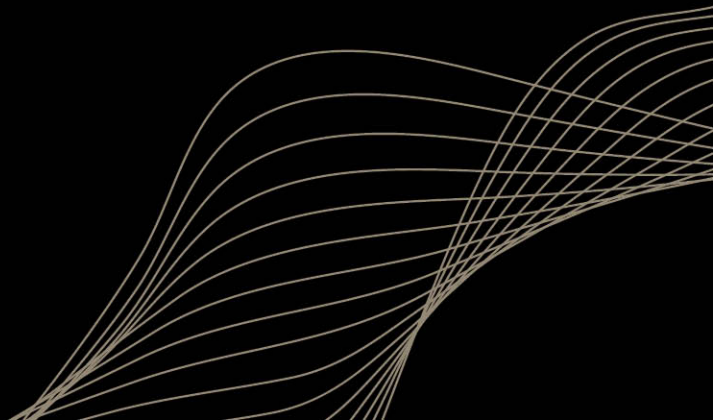

Semper Fidelis

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Nagroda

Semper Fidelis

2023

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy

Szanowni Państwo,

nie ma tożsamości bez pamięci, nie ma wspólnoty bez tożsamości, nie ma narodu bez wspólnoty. Właśnie dlatego, już po raz piąty, Instytut Pamięci Narodowej ma zaszczyt i przyjemność uhonorować tych, którzy poprzez trud, zaangażowanie i ofiarność, pozostają wierni polskości na dawnych Kresach Wschodnich. Pamięć o Polsce sięgającej dużo dalej na wschód nie jest tylko opowieścią o czasach dawno minionych. To żywy składnik naszej tożsamości. Tym żywszy, im większe jest grono Polaków, którym zaszczepiono w sercach przywiązanie do tych ziem. Nagroda „Semper Fidelis” to wyróżnienie dla osób i organizacji, dzięki którym wiedza o Kresach Wschodnich staje się wiedzą powszechną.

Spośród licznie nadesłanych, bardzo wartościowych kandydatur, wyłoniliśmy pięciu Laureatów. Metody, którymi posługują się na co dzień nagrodzeni, są różne, ale cel jeden – przetrwanie pamięci o Polsce na jej dawnych ziemiach i przywiązanie do Niej. Nasi Laureaci porządkują cmentarze i miejsca pamięci, co wiąże się z pracą w najbardziej fundamentalnym ujęciu. Potomkom kresowych wygnańców przypominają o ich korzeniach. Gromadzą i popularyzują wiedzę o charakterze krajoznawczym. Są wśród nich również ci, którzy inicjując budowę pomników i tablic pamiątkowych, nie ustają w staraniach o trwałe upamiętnienia w przestrzeni publicznej, a także badacze na nowo odkrywający i katalogujący polskie pamiątki pozostawione na Kresach.

Serdecznie gratulujemy – nie tylko Laureatom, ale też wszystkim Kandydatom do wyróżnienia. Praca, którą z wysiłkiem i zaangażowaniem podejmują Państwo każdego dnia, pozwala wierzyć, że pamięć o polskich Kresach Wschodnich nie zgaśnie. Z uznaniem przyglądamy się owocom działań Dostojnych Laureatów, prosząc jednocześnie, by nie słabli w dalszych wysiłkach. Dziękujemy!

dr Karol Nawrocki
Prezes Instytutu Pamięci Narodowej

Laureaci

Semper Fidelis

2023

Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy (LWK OHP)

Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy rozpoczęła działalność na rzecz upamiętniania historii dawnych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej w 2008 roku, kiedy to został zorganizowany pierwszy wyjazd na Wołyń, gdzie wolontariusze OHP z pomocą lokalnej społeczności porządkowali polskie cmentarze i miejsca pamięci. Od tamtej pory lubelska komenda OHP corocznie organizuje wyjazdy do Ukrainy, Białorusi i Litwy, a liczba ich uczestników urosła z osiemnastu do blisko stu trzydziestu osób. Młodzież biorąca udział w obozach to najczęściej ta nazywana „trudną”. Dbanie o miejsca pamięci stanowi dla młodych ludzi nie tylko niepowtarzalną lekcję żywej historii, ale również szacunek dla pracy, tradycji i wartości patriotycznych. Uczestnicy wyjazdów opiekują się cmentarzami i upamiętnieniami położonymi w ponad pięćdziesięciu miejscowościach. Są wśród nich między innymi groby legionistów komendanta Piłsudskiego, żołnierzy wojny polsko-bolszewickiej, ofiar rzezi na Wołyniu, a także groby żołnierzy Dwudziestej Siódmej Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK.

Poza opieką nad mogiłami kadra organizacji bierze udział w różnorodnych przedsięwzięciach, takich jak pielgrzymki, uroczystości, projekty edukacyjne, rajdy czy spływy kajakowe. Współpracuje z wieloma organizacjami i instytucjami: Konsulatem Generalnym RP w Łucku, parafiami rzymskokatolickimi, Wołyńskim Uniwersytetem Narodowym Ukrainy imienia Łesi Ukrainki w Łucku czy Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym w Lublinie.

Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich

Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich to instytucja o zasięgu ogólnokrajowym. Do jej głównych zadań należy gromadzenie i rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej Lwowa oraz południowej części dawnych województw południowo-wschodnich przedrozbiorowej Rzeczypospolitej. Organizacja zrzesza Kresowian, ich potomków oraz osoby zafascynowane tym regionem. Działa od trzydziestu pięciu lat, ma pięćdziesiąt pięć oddziałów w całej Polsce. Od początku funkcjonowania prowadzi kronikę.

W ramach swojej działalności Towarzystwo inicjuje i realizuje upamiętnienia, wystawy, dyskusje, prelekcje i koncerty promujące kulturę oraz historię Kresów. Patronuje różnorodnym inicjatywom wydawniczym, a także konferencjom naukowym. Organizuje wyjazdy krajoznawcze oraz pielgrzymki do polskich miejsc pamięci i sanktuariów.

Władze Towarzystwa od lat zabierają również głos i występują do władz państwowych, zarówno polskich, jak też ukraińskich, w obronie polskiego dziedzictwa na Kresach południowo-wschodnich oraz organizują pomoc materialną dla Polaków na Wschodzie.

Kresowe Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze im. Orłąt Lwowskich (KTTK)

Kresowe Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze im. Orłąt Lwowskich w Żarach, choć formalnie założone w 2006 roku w odpowiedzi na potrzebę pielęgnowania pamięci o Kresach, to aktywnie działa już od lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku; początkowo funkcjonowało w ramach Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Dzięki sprawności organizacyjnej KTTK dysponuje siedzibą – Domem Kresowym pod Białym Orłem, w którym funkcjonują między innymi: Muzeum Kresowe imienia księdza arcybiskupa Ignacego Tokarczuka, Galeria Kresowa, Biblioteka Kresowa oraz Magazyn Darów dla Polaków na Wschodzie. Towarzystwo organizuje liczne wydarzenia i upamiętnienia oraz podejmuje inicjatywy edukacyjne skoncentrowane na kulturze oraz historii Kresów, a także martyrologii ich mieszkańców. W jego dorobku znajdują się również publikacje poświęcone tematyce kresowej. Działalność organizacji odgrywa ważną rolę w podtrzymywaniu wśród kolejnych pokoleń wygnańców kresowych świadomości pochodzenia ich przodków oraz znajomości dziejów i kultury ziem utraconych.

Tomasz Kuba Kozłowski

Popularyzator wielokulturowego dziedzictwa Kresów, organizator spotkań, dyskusji, promocji książek, projekcji filmowych, wykładów, zajęć edukacyjnych i warsztatów dla młodzieży. Koordynator programu Warszawska Inicjatywa Kresowa, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o historii i kulturze dawnych ziem wschodnich przedrozbiorowej Rzeczypospolitej.

Tomasz Kuba Kozłowski bierze udział, wspiera bądź współorganizuje niemal wszystkie ważne kresowe inicjatywy podejmowane przez polskie organizacje społeczne i instytucje kultury. Jego autorskim projektem, cieszącym się niesłabnącą popularnością od 2007 roku, jest cykl spotkań „Opowieści z Kresów”, z którym laureat gości w warszawskim Domu Spotkań z Historią. Współtworzył również kilkanaście wystaw poświęconych dwudziestowiecznej historii ziem wschodnich II Rzeczypospolitej. W Internecie prowadzi profil „Świat Kresów” na Facebooku oraz kanał na YouTube poświęcony tej samej tematyce. W 2021 roku zapoczątkował cykl spacerów historycznych po Warszawie prezentujący miejsca, postaci i wydarzenia związane z Kresami. Jako kolekcjoner zgromadził jeden z największych prywatnych zbiorów pamiątek z ziem wschodnich przedrozbiorowej Rzeczypospolitej.

W przeszłości pełnił ważne funkcje w zakresie problematyki migracji i uchodźstwa, a od 2019 roku jest członkiem Rady Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą – Instytutu Polonika.

Stanisław Szarzyński

Stanisław Szarzyński to wybitny działacz społeczny związany z ziemią przemyską, pochodzący z rodziny kresowej z Gródka Jagiellońskiego. Jest aktywnym członkiem wielu organizacji, w tym Związku Strzeleckiego, Światowego Kongresu Kresowian i Klubu Inteligencji Katolickiej. Jako prezes Stowarzyszenia Pamięci Polskich Termopil i Kresów angażuje się w działalność patriotyczną, oddając hołd polskim bohaterom i inicjując budowę pomników, między innymi pomnika Legionów Polskich i Bohaterów Polskich Termopil, który ma stanąć w Przemyślu.

Stanisław Szarzyński jest organizatorem corocznych pielgrzymek, rajdów rowerowych i wydarzeń upamiętniających ofiary zbrodni wołyńskiej oraz polskich bohaterów, którzy oddali życie na Kresach w obronie ojczyzny. Swoje wyprawy od lat dokumentuje piórem i aparatem fotograficznym, a relacje publikuje w Internecie. Przygotowuje również poświęcone Kresom wystawy fotograficzne. Zdjęcia i artykuły laureata są często jedynym trwałym świadectwem wielu inicjatyw podejmowanych przez środowiska kresowian.

Stanisław Szarzyński angażuje się także w działalność charytatywną, wspierając polskie kościoły w Ukrainie. Współpracuje z polskimi i ukraińskimi instytucjami, między innymi z Konsulatem Generalnym RP we Lwowie czy Polskim Towarzystwem Opieki nad Grobami Wojskowymi.

Wyróżnienie Wojciech Drelicharz

Dr hab. Wojciech Drelicharz to pomysłodawca inwentaryzacji inskrypcji i herbów na terenie Kresów oraz redaktor serii wydawniczej Pomniki epigrafiki i heraldyki dawnej Rzeczypospolitej na Ukrainie, będącej efektem jego działalności.

Od lat osiemdziesiątych związany z Uniwersytetem Jagiellońskim, najpierw jako student zaangażowany w środowisko naukowe, a także studenckie struktury opozycyjne, a następnie jako pracownik naukowy Instytutu Historii.

Znaczną część swojego życia poświęcił poszukiwaniom i badaniom inskrypcji i herbów dawnych ziem Rzeczypospolitej. Przez kilkanaście lat, od 1994 roku, odbywał podróże naukowe na Kresy z zespołem studentów, który sam stworzył.

Z inicjatywy historyka i pod jego współredakcją ukazały się również teksty inskrypcji cmentarnych z licznych ukraińskich miejscowości, jak chociażby Czerwonogród czy Jagielnica.

Głównie dzięki zaangażowaniu profesora Drelicharza, znamy niemalże wszystkie zachowane w Ukrainie polskie inskrypcje i herby powstałe do 1945 roku, znajdujące się poza terenami cmentarzy. Zgromadzona dokumentacja ma nieocenioną wartość dla pielęgnowania wiedzy o polskim dziedzictwie Kresów.

Laureaci

Semper Fidelis

2019 - 2022

2019

Stefan Adamski
ks. Roman Dzwonkowski
płk Weronika Sebastianowicz
„Wołanie z Wołynia” pismo religijno-społeczne
Związek Harcerstwa Polskiego na Litwie

Wyróżnienie
Wiesław Helak

2020

Dora Kacnelson – nagroda post mortem
Iness Todryk-Pisalnik i Andrzej Pisalnik
bp Jan Purwiński
Waldemar Szelkowski
ks. Roman Twaróg

Wyróżnienie
Stanisław Srokowski

2021

ks. Jan Buras
ks. Adam Przywuski
Elżbieta Rusinko
Danuta Skalska
Społeczny Komitet Opieki nad Starą Rossą

Wyróżnienie
Maria i Marek Jastrzębscy

2022

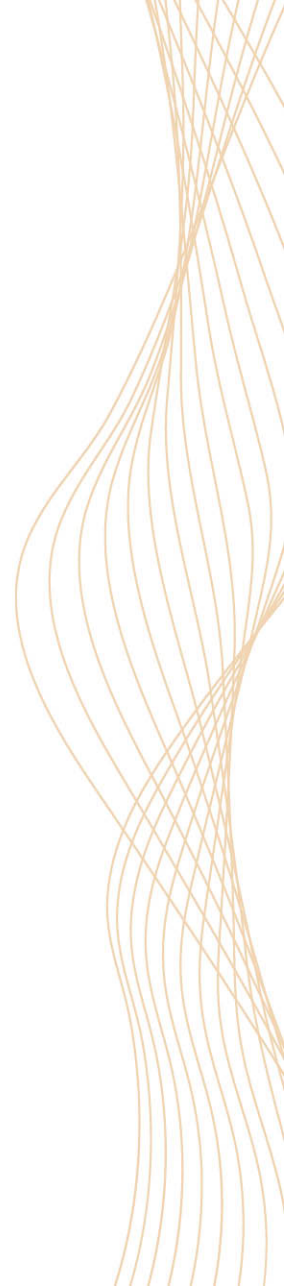
Alwida Antonina Bajor
Jarosław Górecki
Wiesław Kapel
Mirosław Rowicki – nagroda post mortem
Stowarzyszenie Rodzina Ponarska

Wyróżnienie
Włodzimierz Bolecki

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Warszawa
2023 r.

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy

PATRONI MEDIALNI

TVP
POLONIA

POLSKIE
RADIO

Nasz
Dziennik

D
DZIEJE.PL
PORTAL
HISTORYCZNY

Kurier
Galicyjski

KRESY24.PL